

Sprog på stylter

Af ANN
MARIAGER

HVEM opfandt egentlig ordet »neutralmarineret«? Da jeg stødte på udtrykket første gang, troede jeg, det betød, at man havde drukket halvanden øl og stadig måtte køre bil. Altså, at en neutralmarineret bilist er en, der drikker til lige under promillegrænsen. Men det var helt forkert. Det betød heller ikke, at et stykke fisk eller kød har ligget i en lage, der er så fad, at man kan få madro ved middagsbordet uden vrøvl fra børn og bedsteforældre. Nej, neutralmarineret er dukket op i den senere tids fødevarer-debat, men det har ligget på køl i supermarkedet i længere tid: det betyder, at kyllingebryster er blevet tilføjet vand, salt og sukker. Og i mange tilfælde langt over det tilladte. Spændt op til lir.

Jeg er sikker på, at neutralmarineret vil dukke op blandt »Nye ord i dansk 2009«, når Sprognævnet udfærdiger sin næste opgørelse hen under jul.

Ordet drager og betager mig, fordi det står som et monument over en tankegang, en begivenhed, en logik. Hvert år har sine betegnelser og udtryk, der kendetegner en periode. En sproglig datostempling. Således vidner »panik-rum« denne sommer om danske husejeres frygt for det stigende antal hjemmøverier. Begrebet »leasingkarusell« dukkede op i forbindelse med Stein Baggens økonomiske uvederhæftighed. Og den første direktør på kunstmuseet Arken, Anna Castberg, lærte os engang, at man kan »romantisere« sit CV. Eller »neutralmarinere« det, for nu at vende tilbage til mit ærinde.

På Fødevarerstyrelsens hjemmeside står:

»Betegnelsen 'neutralmarineret' er gennem de senere år gået hen og blevet en indarbejdet betegnelse, der antyder, at kødet er blevet tilsat en neutral marinade, der typisk består af vand, salt, sukker m.v. I andre lande benyttes en tilsvarende betegnelse for kød, der har undergået samme behandling, f.eks. 'marinated' på engelsk og 'mariniert' på tysk. Formålet ... er som oftest at opnå et mere saftigt produkt, idet fjerkrækød har en tendens til at blive tørt, specielt fordi forbrugerne typisk varmebehandler kødet mere end nødvendigt for at sikre, at kødet bliver gennemstegt på grund af risikoen for sygdomsfremkaldende bakterier...«

Aha. Her har vi forklaringen på, at kyllingebrysterne skvulper i vand, når de har ligget lidt tid i plasticbakken: det er den »indarbejdede betegnelse«, der siver ud! 46 procent af det kyllingekød, som Fødevarerstyrelsen har testet, er nemlig blevet peppet op med en så stor dyse, at neutralmarineringen snarere ligner en Anni Fønshøj *make over*.

Og det er ikke tilladt, når det gælder fødevarer.

Hvem har sat sig omkring et mødebord og fundet på ordet »neutralmarineret«? En gruppe fødevarerfabrikanter? En komité af EU-bureaukrater? Et nævn af danske levnedsmiddel-autoriteter? En blanding af dem alle sammen? Støttet af driftige reklamefolk? Og hvordan har diskussionen lydt, før gruppen lynede laptop-taskerne og sagde: »Okay, venner. Det er så en aftale: Neutralmarineret tager vi!« Havde de først besluttet at bandlyse et ord som »pumpet«? Og var »tilsat vand, salt og sukker« strengt forbudt? Var der et lyst hoved, der havde været en tur i Tyskland og til sidst skar igennem med et »neutralmarineret Hähnchenbrust«?

Under alle omstændigheder vedtog de en sproglig forførelse. Og den er værd at notere sig, for det sker tit. Det er ikke længere nok at kunne læse en varedeklaration, hvis man skal være en nogenlunde opmærksom og kritisk forbruger. Man skal sandelig også være sprogligt velfunderet. Og helst have topkarakter i retorik og kildekritik for at kunne gennemskue de ord og udtryk, der spankulerer rundt på stylter. Have øje og øre for det trivialromantiske sprog og den *storytelling*, der kendetegner moderne markedsføring.

STORYTELLING er reklame, der har gået på forfatterkursus. En sproglig iscenesættelse af en virksomhed, en organisation, en vare. Det er den gode historie, der ligger inde i produktet – eller som nogen opfinder til lejligheden. En vare er altså også en *story*. En oplevelse. Og det ser ud, som om den traditionelle industri har overtaget den økologiske branches sprogbrug, så det nu er helt umuligt at skelne sandhed fra pyntesyge. Det er her, man skal kridte sine sko: Jeg lader mig alt for ofte tryllebinde. Bare sig ordet »bæredygtig«, så flår jeg 100-kronersedlerne op af min tegnebog. Jeg tjekker faktisk slet ikke efter, om varen er bæredygtig – altså om arbejderne har fået en ordentlig løn og er blevet skånet for farlige gifte, for eksempel – jeg river da bare ned fra hylden. På samme måde stiger min lyst til marmelade, hvis den kommer fra en eller anden »gammel fabrik« – også selv om den ligger i Avedøre Industripark. Og så er der alle de navne, der giver mig tårer i øjnene, mens jeg rækker ud efter varerne: Bakkedal. Suk. Duelund. Ah. Hanegal. Hvor hyggeligt. Lærkevang. Åh, gid jeg boede på landet.

Men neutralmarineret? Den hopper jeg ikke på længere.

Valbum Berg og Peter A. Henriksen, Hugo Østergaard-Andersen, Runar Runart, Poul Vesterager, Eva Kock Nielsen, Henning Galmar, Niels Heegaard, Peter Lung-holt, Johnnie Dalgård, Hans Christoffersen, Koushederne, Mona Jensen, Carsten Anderskov, Niels Kjær Olsen, Grete Pihl, Anna Elise Rasmussen og Beate Fog-Larsen, Kristen Clausen, Niels Gustav Bardenfleth, Herman Hermansen, Bodil Bolding, Claus og Karen Margrethe Gunnar, Asger Baunbak-Jensen, Ida Dybdal og Poul-Erik Damkjær Petersen, Henning Galmar, Lene Sørensen, Elise og H.E. Sørensen og Preben T. Clausen, Anders Juel Michelsen, Erik Grandjean, Stig Ejler Jensen og Bodil Sabo, Hans Erik Hansen, Jette Ingerslev, Sasse Flodgaard, Albert Welinder, L. & B. Ringhøj.

Og så er det ellers ferietid for anekdoteredaktøren. Mens dette læses er jeg ved at gøre mig klar til Venedig, hvor jeg dels skal se kunst på Biennalen, dels spise *spaghetti vongole*. Men kender jeg mine læsere ret – og det gør jeg – er der stadig lyst og vilje til at knække en sommeranekdote i ny og næ... Derfor har jeg inviteret en god anmelderkollega til at fortælle fem anekdoter på forhånd. Frem t.o.m. den 31. juli, bringer jeg altså *ikke* indsendte læseranekdoter, og jeg bringer heller ingen læsersvar.

Jeres opgave er at gætte hvem, der fortæller sommerens anekdoter om møder med diverse danske og udenlandske bogfolk? Jeg bringer jeres bud – sammen med jeres svar på gæstens *sidste* anekdote den 7. august, så husk at sende ind inden den 4. august senest. Her kommer den første anekdote:

»Den amerikanske forfatter og jeg havde været sammen dagen før kort hos hans danske forlægger. Dengang var han ikke så kendt som i dag, snarere kult med sine tre både store og tynde bøger om en kakofonisk storby. Men nu skulle han altså tale og signere sine bøger i min nærmeste boghandel på Østerbro nær ved Triangel over for Sortedamssøen som på en solrig søndag godt kan ligne Seinen og et hjørne af Paris. Jeg skulle passe min lille søn Adam den dag og kom alligevel forbi for at hilse på og sige hej, tak for sidst og hav det nu godt. Der var stuvende fuldt og det var vanskeligt at komme til. Men det lykkedes og den amerikanske forfatter hilste på mig og min søn og nævnte også sin egen. Vi talte således om vores børns navne, hvorfor vi begge godt kunne lide bibelske benævnelser og deres betydning i en senmoderne verden, hvor alt flyder undtagen det gamle testamente. Han fortalte, at han havde givet sin søn en meget lille rolle i sin film om smøger og en tobakskiosk i Brooklyn, fordi han skyldte ham en kærlig chance efter en trist skilsmisse. Hvad hedder forfatteren? Hvad hedder filmen og hans søn?«

Læs svaret i næste uge og gæt hvem sommerens anekdotefortæller er, når serien er slut efter anekdote 184.